

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Concionum R.P. Ludovici Bourdaloue è Societate Jesu, in
quadragessimam. Tomus ...**

Bourdaloue, Louis

Augustae Vindel. & Dilingae, 1715

In Dominicâ I. primæ hebdomadæ: De Tentationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69027](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69027)

IN
 DOMINICA
 PRIORIS
 HEBDOMADÆ
 CONCIO.

DE TENTATIONIBUS.

Ductus est JESU sin desertum à spiritu, ut
 tentaretur à diabolo. Et cùm jejunâsset
 40. diebus & 40. noctibus, postea estu-
 riit. *Matth. 4.*

R E X C H R I S T I A N I S S I M E,

NEmini profectò non mirum vide-
 ri debet, Dei filium, qui, ut
 ait Joannes Apostolus, in hoc
 apparuit, ut dissolvat opera Dia-
 boli, vim ejus omnem sentire nihilominus,
Jon. Ep. 1. 3. hostilésque inferni tentatoris incurfus susti-
 nere voluisse. Verùm causas ob quator,
 easque graves, ut animadvertit Augustinus,
 &

& sumptas omnes à nobis ipsis, eò Christus se ipse demisit. Fragiles eramus atque imbecilles, & tentationibus sustinendis non sat idonei; fragilitatem voluit & imbecillitatem nostram firmare. Timidi eramus & imbelles, timidis voluit & imbellibus animos addere. Inconsulti eramus ac temerarii; facere voluit prudentes & circumspectos. Rudes eramus & sacrae militiae profusus ignari; docere voluit, qua ratione & modo communis mortalium hostis debellari possit. Hoc autem ipsum est quod egregiè præstat in hodiernâ cum dæmone luctatione. Nam, ex Gregorii mente verbisque ipsis, tentationes nostras suis tentationibus vincendo, longè fortiores nos reddidit, quemadmodum & id, obundâ morte, perfecit, ut mortis nostræ frangeret aculeos, acerbitatèque omnem mitigaret. *Iustum quippe erat, ut tentatus nostras tentationes suis vinceret; quemadmodum mortem nostram venerat suâ morte superare.* Fecit ut animosiores essemus & audaciores, tali exemplo timidum pectus stimulante. Nihil quippe magis pungere & excitare nos debet ad pugnam, quàm Christi summi Pontificis nostri, *per omnia, ut Paulus Apostolus loquitur, tentati, propositum nobis exemplum.* Fecit, ut vigilantiores essemus & cautiores, cum securum à metu neminem esse oportere

ostendit, cum non sit ipse Christus Servator idem & Deus, ancipitis belli ac pugnae immunis. Denique scientiores nos fecit & peritiores, cum armis instruxit, quaeis tuenda salus nostra est, & spiritualis hujus militiae leges omnes praescripsit. In eo, regi sapientissimo similis, qui imperii sui hostes ut repellat, & conjuras acies disturbet ac dissipet, non satis habens milites colligere, mandare gerenda, exercitibus ipse se suis ducem praebet, praesentia firmat, sapientia regit, bellicum ardorem injicit fortitudine, obicibusque nullis, nullis periculis impetum ejus tardantibus, certa victoriae est illis semper & obses & pignus. Quod si terreni regis exemplum tantum valet, quod estis toties experti, quid non valeat supremi Regis exemplum? sane gravius tractari a me argumentum non potest hoc loco, & attentione vestra dignius. Ex praeeptionibus autem illis excellentissimis, quas hodierna continet Evangelij lectio, circa modum & rationem, qua tentationibus obsistere nos oportet, duas potissimum seligo, in quibus, ut nascuntur & cadunt ex ipso sacro textu, haerere constitui. Altera, caelestem hunc Magistrum, non secedere in desertum, ubi & tentatur, nisi divini spiritus instinctu. *Ductus est in desertum a spiritu, ut tentaretur.* Altera, non tentari eundem, nisi posteaquam je-

junii & corporæ castigationis armis se ipse
munit & instruit. *Et cum jejunasset*
40. diebus & 40. noctibus, accessit tentator.
Ex his consecretaria duo deducuntur valde u-
tilia ac necessaria. Divinam opem per Vir-
ginem Deiparam prius implorare nos oportet.
Ave Maria.

Ut ut est à Deo statutum in secretiore sa-
pientiæ suæ consilio, circa illam caelestium
auxiliorum præparationem, quam Augu-
stinus prædestinationem appellat, tria sunt
aperta, & ex fidei christianæ principiis fixa
& rata; ad vincendam scilicet tentationem,
gratiæ caelestis auxilium necessarium esse;
tentationem esse nullam, quam vincere
gratia non valeat; Deum denique, datam
ut liberet fidem, tentationis æstu jactatos,
nunquam non gratiæ suæ præsidio tutari nos
ac confirmare. Absque gratiæ caelestis au-
xilio vinci tentatio non potest: est illud
constitutum adversus Pelagii errorem. Vin-
ci autem cum dico, victoriam illam sanctam
intelligo, de qua Apostolus his verbis;
qui legitime certaverit. Victoriam, quæ *2. Timo. 2.*
est spiritus christiani fructus, quæ Deo gra-
ta est & accepta, ob quam beari hominem
oportet in celo. Tentationem enim aliã
vincere tentatione, vitium vitio, pecca-
tum peccato, vindictæ, v.g., appetitum,
utilitate, voluptate utilitatem, voluptatem
ambitione, hominis est victoria illa mun-
da

dani, nec est divinæ gratiæ ullâ ex parte ascribenda. At enim tentationes illas omnes, ipsūque adeò mundum, mundi que regnatorem vincere Dei causâ, hoc ipsum est quod gratiæ, quod fidei nostræ debetur. *Hæc est victoria qua vincit mundum fides vestra.*

Addidi tentationem nullam esse, quam non superet gratiæ cælestis auxilium; & est gravissimum aliud fidei dogma, cuius Joannes probationem affert sanè luculentam, cum ait; *viciſtis eum*, tartareum videlicet mundi principem; *quoniam major est qui in vobis est, quam qui in mundo.*

Igitur Deo injuriam is faciat: qui tentationem insuperabilem putet, dicatque (quod dicitur tamen tam crebrò,) non possum huic cupiditati obsistere, relinquere pravam hanc consuetudinem, cohibere hanc & illam animi propensionem; est ejusmodi sermo, ex Bernardi mente, infidelis potius, quam hominis infirmi. Quid ita? quoniam cum ita loquimur, aut solas vires nostras attendimus, & eo sensu enuntiarum verum est; at infideles sumus, qui vires nostras à Dei viribus sejungamus; aut adesse ponimus divinæ gratiæ auxilium, & eo sensu, non falsa solùm, sed & hæretica est propositio; quoniam fides docet, cælesti nos auxilio subnixos, nihil non posse.

posse. *Omnia possum in eo qui me confortat.*

At, urgente tentatione, semperne suppetit auxilium illud cæleste? hoc ipsum nunc exponi à me debet, & concioni nostræ veluti substernendum; in quo animis vestris nulla difficultatum ambage implicatis, nullâ offensionis ansâ cuiquam datâ, affirmare ausim, quidquid inest in questione de divinæ gratiæ auxiliis gravissimum, enucleandum à me & explicandum esse.

Sic est, Auditores christiani, idque fides etiam docet; non permittit unquam Deus ut supra vires nostras tentemur. *Fidelis Deus qui non patietur tentari vos supra id quod potestis.* Est autem hæc potestas per gratiam tantum. Non deest igitur illa quantum est in Deo, non solum ut vincatur, sed ut sit etiam fructuosa tentatio. *Sed faciet cum tentatione proventum.* Ita Apostolus. Qua de re nihil est quod dubitemus, ni Deum nobis fingere libeat nullâ providentiâ, misericordiâ nullâ prædium. Quamquam ita se res habet, est tamen error non minus hodie vulgaris, qui & in hominum plerumque moribus ac vita se prodit; auxilia videlicet illa, qualia, quando, & quoties volumus, semper nobis præsto esse. Quo ex errore cum perniciofa multa consequantur, eo liberare vos, operæ non leve pretium duxerim. Ut vo-

1. Cor. 10.

ibid.

bis aperiam quid velim, universum tentationum genus bifariam divido. Alia voluntaria sunt, in quas sponte nos immittimus, contra Dei mandatum. Alia, quibus implicamur & irretimur conditionis nostrae necessitate quadam ac velutifato. Aio, in prima tentationum specie expectandum nobis non esse, ut à Deo, ni ex occasione nos subducimus, adjuvemur; in idque non sperandum certamini, sed fugae necessarium nobis auxilium; atque hoc primum erit concionis hujus caput. In altera tentationis specie, contendo necessarium certamini auxilium frustra nobis datum iri, ni constitutum habeamus certare fortiter, & quemadmodum ipse Christus, carnem castigando. Hoc alterum erit concionis hujus caput. Habet utraque solida, vitae cum virtute degendae, praecepta.

PARS I.

Quaecumque causa necessitatem nobis asferat vitam periculis obijciendi, constat, idque in primâ fundatum est charitatis, quam nobis ipsi debemus, lege, fas esse numquam, animae salutem in discrimen adducere. Eandem autem in discrimen adduci liquet, atque adeo peccari à nobis, quoties in tentationis periculum sponte nos ac temerè projicimus. Mentem meam planam facio. Nemo homo est, qui in se & extra se, non habeat quosdam tentationum

num fontes, qui sint illius proprii. In se cupiditates & vitia. Extra se objecta quædam & occasiones cavendas ac vitandas illi privatim, & sunt ipsi totidem peccati invitamenta. Rectè enim de tentatione dicitur, quod de gratiâ dixit Apostolus, *ut divisiones gratiarum sunt*, quæ ab uno & eodem sanctitatis spiritu proficiscuntur, & quæis Deus, qui *operatur in nobis*, ad conversionem ac salutem nostram utitur, quamquam diversè, ita multiplex esse ac diversum tentationum genus, quas nobis tentator objicit ad perniciè ruinamque nostram. Sat nota cuique est pars illa debilior animæ, qua nos sæpius adoritur; ac si paulùm circumspicimus nos metipsi, facilè discernimus non tentationem modò, quæ prævalet in nobis, sed & ipsa, quæ gravitorem nobis illam reddunt, adjuncta. Nam, ut animadvertit Chrysostomus, quod est unicæ casus & prolapsionis causa, fieri potest ut non sit alteri periculosum. Quin & sunt, quos, cum nulla turbent, aut impellant quantumvis gravia scelerum offendicula, res perlevis. pro præsentis mentis affectione, labefactet, ac posternat. Hoc qui scit, nec se periculo subtrahit, in tentationem, me auctore, se immittit volens, contra Dei mandatum. Contendo autem, christiano tunc non expectanda gratiarum auxilia parata à Deo ad pugnandum, ad tentationem

1. Cor. 12.

1. Thes. 2.

su-

superandam. Contendo, non postulare illa à Deo quasi pro suo jure, imò ne expectare quidem posse. Longius progredior, addoque nihil hæsitans, Deo, ex ordinariæ providentiæ suæ ratione. constitutum, ea, si poscat, omnino negare. Quid afferri à me potest efficacius, ad homines illos tam confidentes, errore cognito, in tutas christianæ prudentiæ vias deducendos.

Ita prorsus est, Auditores christiani; quisquis in tentatoris laqueos infert sese temerè & contra Dei mandatum, expectare non debet illa gratiarum præsidia, quibus tegimur, quibus pugnamus, quibus, hostiles impetus sustinemus. Et verò quo nomine ac titulo ea poscat, aut expectet à Deo? justitiæ? non jam gratiæ, non jam Dei dona fuerint, ea si debeantur. Fidelitatis? nunquam ea Deus spondit. Misericordiæ? obstat illi voluntariè nimiam suam confidentiâ, & divinam à se misericordiam avertit. Igitur quandiu hæreere certum est in eo statu, divino præsidio illo & auxilio, quod, quasi pro suo jure, sibi vindicare potest, destitutus jacet. Gratiam illam dico, quam victricem Augustinus appellat, quoniam eâ, tentationem vincimus, adjutrice. Plus dico; non solum gratia illa victrice confidere tunc homo non debet, sed & habere pro certo, non affore gratiam illam.

illam. Quid ita? quoniam id ipsum Deus testatur, nec est in sacris litteris quicquam, quod planius apertiusque significetur; Deum, ut peccatoris temeritatem plectat, corruptis ejus desideriiis illum permittere. Nec dicas, fidelem Deum esse, ejusdemque fidelitatem, auctore Paulo, sitam in eo, ut non *patiatur supra id quod possumus*, 1. Cor. 10. *nos tentari*. Fateor, fidelem esse Deum. At duo sunt valde inter se disjuncta, non sinere nos tentari supra vires nostras, viresque Deum sufficere quas lubet, cum nos ipsi in tentationis aleam sponte conjicimus. Aliud ex alio non sequitur; ac sine ullo fidelitatis suae dispendio, gratiam illam Deus merito neget, quam nullo jure nostro speramus. Fidelis in promissis Deus: at ubi, & quando gratiam se suam spondit adjuturum eum, vexante tentatione, in quam is se prudens ac volens immisit? ut recte, atque ex fidei principiis argumenteris, dicendum sit, vice versa, & ita colligendum; fidelis Deus; certo futura sunt ejus promissa; igitur eum hominem deseret, qui se tentationi volens objicit; cum disertis istuc verbis significet & affirmet. Divinae autem fidelitatis non minus interest impleri formidolosum illud, *qui amat periculum, in illo peribit*, quam latam hanc & solatii plenam vocem, *fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis*. Sed ne in Dei mi-

Eccles. 7.

nis

nis ac promissis diutius versetur oratio nostra, rem ipsam aestimare libet ex sese. Qui temerè & ultro in tentationis illecebras se conjicit, qui sciens prudensque, tentationis fovet causam & invitamenta peccati, satini, verecundè divinam opem & roget & expectet? si ex gloriæ meæ studio, respondeat merito Deus, si ex officij necessitate, si charitatis impulsu, si casu & sortitudo, in hunc scopulum incidisses, adesset haud dubiè periclitanti, vel si ad te tutandum, naturæ leges essent, edito miraculo, violanda. Evertit in ganeis olim ac lustris christiana virgines exponerantur ad libidinem, aderat illis comes caelestis gratia. Cum ex officio, regum ethnicorum aulâs ac palatia ipsa subibat propheta sanctissimi, aderat illis comes caelestis gratia. Cum, divino monitu, relicta eremo, latebrisque suis solitarij, in urbium dabant se frequentiam, ut corruptissimos homines ad obeundam penitentiam hortarentur, aderat & illis comes caelestis gratia. In illis & pro illis eadem gratia pugnat. Inclytas eadem victorias reportabat, quoniam dux illis aderat, salutis ipsorum & tutor & obses Deus. Nihil erat quod metuerent. At nunc per causas valde diversas, tutos ipsi vos traditis in ea cuncta, quibus nihil habet mundus magis periculosum vobis, & ad mores vestros depravandos magis accommodatum. At nunc
 hf

ut obsecundetis naturæ propensione, necessitudines colitis flagitiosas & impias, amicitias plenas offensionis & scandali; congressus, quorum licentiâ Angelis ipsis, si fas ita loqui, labem possint inferre. At nunc, seu pravâ dominante cupiditate, seu ex impotentia quadam, domi vestræ contagiosos homines perfertis, dæmones familiares ac domesticos, in id semper intentos, ut vos inficiant, ut venenum, quo sunt imbuti, in animos vestros spargant. At nunc, leviculæ vanæque voluptatis studio, concurritis ad spectacula, cœtus illos initis, qui mentibus possunt vestris maximè insanabiles plagas imponere. At nunc, ut detestandam expleatis curiositatem vestram. Nulli tam profani, nulli tam lascivi, nulli tam impij libri sunt, quos non pervolutesis indiscriminatum. At nunc, scœmina mundi legibus addicta, ex innatâ sexui tuo vanitate, amas & studes ostentare te ubique; laudari ubique; videre & videri; ornare cœtus omnes; dare te spectandam cum omni elaborati luxûs apparatu; atque ita cum sis animata, Deum tibi præsidio fore confidis? ajo ego retracturum manum suam, nec prohibiturum quin prolabare; ac quamquam, consilijs omnino profanis, vitare detur fortassis quod, iudice etiam mundo, flagitium est, non vitabis multos alios casus, qui minus oculos quidem feriant, sed non minorem
ani-

anima pestem importent. Ajo, gratia caelestis auxilia non esse preparata ad vos inibi fulciendos, & continendos à lapsu, nec à futura eadem, quandiu vos harere continget in locis illis lubricis, quos dixi. Istuc affirmo ut longè certissimum axioma, quod & regulæ tres morum insignes, experientia, ratio, fides validissimè confirmant. In eo vobis & mihi standum; ad id mores vitæque omnis componenda. Hoc si verum est, inquit Bernardus, quod credere videri vultis, Deum ex se paratum semper & expeditum ad opem nobis ferendam, ad nos tuendos, seu, cum sponte, & contra ejus mandatum, animam offerimus in discrimen, seu, cum imprudentes in structas insidias delabimur, nec sancti omnes consilijs, eâ super re, usi essent valde præposteris, cautionesque adhibuissent admodum inutiles; homines illi, vitæ sanctimoniâ tam insignes, qui nobis proponuntur ad imitandum; homines, inquam, illi in rerum caelestium studio exercitatissimi, magno in errore versati essent, si tentationes consecretanti, si excitanti de industria, si se in ijs amanti, peræque ac formidanti, & ab ijs refugienti, auxilium præsto est caeleste. Frustra profectò mundo mundique illecebris procul, sacris recessibus inclusi latebant atque abditi, si in quotidiano profanorum hominum usu, eaque morum corruptelâ, æque certò Deus, & patrocini-
um

um ejus prapotens affuturum creditur. Quid erat quod Hieronymus tantopere exhorresceret seculi pompam? cur ferebat tam molestè, quod & ipse testatur, vel solam Romæ recursantis imaginem? debuisset omisâ solitudine, repetere eosdem cœtus; reddere se, citra metum ullum, iisdem matronarum circulis. Cur experientissimus ille vitæ spiritualis magister, summus ille Ecclesiæ Doctor, vult sacram Virginem sibi interdiceret certis quibusdam rebus, quæ innoxis vulgò non censentur; condictos dico furtivosque congressus, crebras concursationes salutandi & visendi causâ; tecta & ambigua verba; jocularis, ac mysteriorum plenas litterulas; tenerioris amoris, & nascentis amicitiae data familiariter indicia? tur hæc, inquam, omnia in flagitijs numerat? cur mala, quæ ex his solent consequi, formidare jubet Eustochium, si certo præstidio & remedio semper præsentis firmati imbecillitatem nostram non ignorat? denique cum in theatralem licentiam & spectacula studio tam acri Patres invehi videmus, cum vetare eadem ac prohibere, ex sponsione in baptisate factâ, dicendi essent profectò res verbis exaggerasse; tam vehementes illorum cohortationes in vanis essent eloquentiæ pigmentis, nec satis sobrijs Rhetorum declamationibus ponendæ. Sed de his sentite prout libido erit, Auditores; sanè difficile

R. P. Bourd. Quadrages.

N

ficile

ficile factu est, Patres omnes in errorem ab-
 ductos; ac quoties conscientia, divinæque
 lex ageatur, plus sanctorum, quam mundi
 mundanorumque omnium, apud me vale-
 bit auctoritas. Quippe & verba & vitam om-
 nem ex divini spiritus nutu & impulsu
 moderabantur; nec fuit, nec erit spiritus ille
 errori unquam obnoxius. Sed, ut res ma-
 gis pateat, altè illa est & fonte ab ipso repe-
 tenda. Cur Deus gratiæ suæ donum homi-
 ni illi negat, qui se ipse in tentatione immi-
 tit? quoniam videlicet ejusdem gratiæ ho-
 nos agitur. Cujus rei rationem affert Ter-
 tullianus valde expeditam ac solidam. Alio-
 qui enim gratiæ cælestis auxilium humana
 temeritatis fundamentum ac prætextus fiat.
 Accipite quid velit Tertullianus. Quantum-
 vis munificus sit ac liberalis Deus, ita eum
 gratiæ suæ præsidia temperare decet, ut il-
 lorum dispensatio non sit nobis superbiæ
 securitatis ac fiduciæ causa. Istuc liquet. Si
 sciam autem, in ipsis etiam tentationibus in
 quas me immitto contra Dei voluntatem,
 opem mihi certam Deum laturum esse, jam
 nullam cautionem adhibeam; jam mihi non
 opus sit Consilij, christianæque prudentiæ
 dono; quid ita? quoniam seu quæram, seu
 fugiam occasionem peccandi, æquè fortis &
 invictus fuero. Ita gratia, quæ me atten-
 tum & humilem debet reddere, si eordem
 reddat necesse est ac superbum. Quid agit
 Deus?

Deus? cūm me occupatum videt errore in suam etiam sanctitatem tam injurioso, gratiæ me suæ præsidio nudat, atque adeo labem illam eluit, quæ ipsius providentiæ potest aspergi, licentiæ ac temeritati meæ paratum in eâ præsidium esse. Hoc ipsum egregiè Cyprianus significat his verbis, quæ diligenter à vobis observata velim. *Ita nobis spiritualis fortitudo collata est, ut providos faciat, non ut precipites tueatur.* Quasi dicat, cavete existimetis, fratres, illud gratiæ cælestis robur, quò vinci tentatio in nobis, aut juvare nos debet ad vincendum, voluntati esse & arbitrio nostro permissum. Penes Deum sunt dona illa servatque; at quibus? christianis sapientibus ac providis, non cæcis, imprudentibus ac remissis. Quos ijs impertit? homines justos; qui suæ virtuti diffidunt; qui circumspiciunt se propius. At audaces illi, qui temerè semper & inconsultò feruntur, tantum abest gratias ut accipiant sibi consultò selectas, ut eos pravis ipsorum desiderijs & cupiditatibus permittere, justitiæ genus quoddam arbitretur.

Quid enim agit christianus, cūm dominantis cupiditatis impulsu, tentationi non occurrit venienti? cognoscite. Dum sese agit in tentationem, Deum ipsum periclitatur ac tentat; quod flagitium est maximum, & ex Patrum Doctrinâ, primum violat Religionis officium idque directò. *Non ten-* Matth. 4.

tabis Dominum Deum tuum. Plecti autem
 gravius non potest noxa illa, quam si illius
 auctor à Deo deseratur. Ita eâ super re di-
 sputat Angelicus Doctor. Ex scripturâ, in-
 quit ille, tribus modis tentari potest Deus.
 Primum, cum miraculum ab eo poscimus
 minimè necessarium. Sic Pharisei illi de
 quibus Lucas. *Alij autem tentantes eum,*
signum de calo querebant. Rogant, prodigi-
 um ut aliquod edat in aëre. Quamobrem?
 tentandi causâ. Deinde, cum certos DEI
 potentia fines ponimus. Hocque ipsum
 est quod Juditha Bethulia civibus expro-
 brat, cum obsessi ab Holofernis exercitu,
 de urbe jam dedenda victori cogitabant.
Qui estis vos qui tentatis Dominum? consti-
tulistis terminos miserationis ejus? denique
 cum non agimus cum Deo bonâ fide, sincè-
 rè ac rectè. Ita Judæi illi, qui Christo Do-
 mino numisma offerunt, urgentque ut pro-
 nuntiet, Cæsari pendere tributum oporteat
 nec ne. *Quid me tentatis hypocrite?* en tres,
 ex D. Thoma, Deum tentandi modi. Qui
 autem tentationi sese objicit, cælesti gratia
 plus æquo confusus, fit triplicis hujus noxæ
 reus. Ac primò quidem miraculum haud
 necessarium poscit à Deo. Quid ita? quo-
 niam cum nihil ipse, quo se tueatur, agat,
 spem suam omnem in unius Dei præsidio
 reponit; & cum gratiâ non utatur, qua est
 instructus, eam, qua caret, otiosus à Deo &
 de.

Luc. 11.

Judith. 8.

Matth. 22.

deses expectat. Gratiâ qua fruitur, est gratia necessaria ad fugam, nec eâ utitur. Gratia, qua caret, est necessaria ad pugnam; confidens nihilominus Deum pugnaturum secum, offert se ultro in discrimen. Quid est omnia divinæ providentiæ decreta subvertere, aut subversa velle, si hoc non est? postulat naturalis rerum ordo, ut occasione decedat, quando est id in eo situm, nec placeat decedere; sed Deum adesse sibi vult, atque ita firmare præsidio non vulgari, ut non pereat. An non miraculum, idque omnium maximè inutile, sibi poscit? si Sodomâ jussus egredi Lotus, celerique fuga se proripere, nolisset impijs mœnibus pedem efferre, sed obstinatus tentare fortunam & casum urbis, Deum orasset, uti se, per miraculum, ultrices inter flammam incolumem servaret, qua putatis aure precationem hanc excepturum fuisse Deum? qua par esset eam excipi? atqui sic vivimus, Auditores christiani; volumus in locis, in quibus impurus ignis latè grassatur, peculiari Numinis beneficio, eo nos non afflari. Volumus adire, audire, videre omnia, vocari in rerum omnium partem, Deique scuto tegente nos, nullis telis penetrabiles esse. Sedenim reducturus in ordinem & superbiam nostram compressurus, meritò dicat Deus quod olim Loto: *nec stes in omni circa regione. Effuge Gen. 19.*
 nefandis urbibus, & circum positâ regione.

N 3

Omit-

Omitte commercium illud, quo tui mores depravantur, *nec stes*. Necessitudinem illam, quæ tibi exitio est, abrumpe, *nec stes*. Huic ludo, qui & fortunis, & animæ tuæ certam perniciem asfert, nuntium remitte, *nec stes*. Exi, fuge, & fuge citò. Nullum à me miraculum expecta. Per me jam non stabit quin pereas, ni sapienti promptaque fugâ malum impendens prævertas, *nec stes in omni circa regione*.

Et verò cum Christus, ex tentatoris voluntate, citra periculum ullum, è Templi posset fastigio dejicere se in terram, atque ita superbum hostem, non sine ignominia, fugare, satis habet opponere verbum illud, *non tentabis Dominum Deum tuum*. Quid ita? mirum istuc videri non debet, inquit Augustinus; quoniam communis ille mortalium hostis, *non omnipotentia Dei, sed hominis erat justitia superandus*. Ut Patres eâ de re loquuntur, redolere non nihil credas pelagianum dogma; sed sanæ sunt & Catholicae sententiæ eorum omnes, quoniam non gratiam ipsam, sed gratiæ miraculum excludunt. Atque hoc ipsum est, quod sanctos omnes ad se & facta sua omnia tam attentos, tam timidos, tamque circumspectos fecit. Nos verò, quibus videlicet DEI consilia magis perspecta sunt quam ipsimet Deo, in fiducia longius provehimur. Ne dubita, inquit *spiritus mendax, mitte te deorsum*.

Matth. 4.

3. Reg. 22.
Matth. 4.

orsum. Mitte te audacter hanc in abyssum. Da te in illius hominis consuetudinem; arctius stringe hujus necessitudinis vincula. *Angelis suis Deus mandavit de te, & custodient te in omnibus viis tuis. Psal. 90.* Ita nos affatur, & sumus illi dicto audientes. Animum nobis inducimus, Angelos nobis auxilio venturos, hoc est, cælestia gratiarum auxilia in nos affatim demittenda. Tum abscindimus rerum omnium respectum, ut majore confidentia vias ineamus maximè periculosas; cùmque respondere nos oporteat cum Christo, non periclitabere Dei uti potentiam, *non tentabis*, alea nulla est, quam non subeamus haud cunctanter; volumus Deum facere nostrâ causâ, quod Filij causâ non fecit; miraculum poscimus, quod sibi ipse, ut sic dicam, negavit. Neque hoc satis est. Quo tempore peccator temerarius ac præfidens, Dei potentia periculum facit, eò progreditur, ut & ejusdem misericordiam periclitari audeat: non eam quidem, ut Sacerdotes Bethuliani, certis finibus includendo, sed ultra constitutos à Deo terminos proferendo. Hæc enim misericordia, inquit Augustinus, ijs unis debetur, in quos tentatio desævit non voluntaria: & eam illorum etiam esse volumus, qui tentatori aditum aperiunt, qui eo familiariter utuntur, qui eum retinent, qui eum fovent. Quasi sint penes nos gratia cælestis auxilia, & ijs

Judith. 8.

uti liceat nostro arbitratu. Ecqui autem sumus, res nobis ut tanta permittatur? qui estis vos, qui tentatis Dominum?

Math. 22.

Denique fictè Deum & simulatè tentamus, cum ejus auxilium imploramus, saviente tentatione, qua tamen ut liberemur metuimus; quam excutere nolumus. Meritò nobis Deus dixerit, quod Pharisæis olim Christus; *quid me tentatis hypocrite?* rem enim unam oramus, sed ore tenus, dum aliam optamus. Petimus, tentatorem ut repellat à nobis, & ad eum ultrò, & contra ejus mandatum, accedimus. Dicimus, habe, Domine, imbecillitatis nostræ rationem, nosque dæmonis violentiæ, ex ejusdem insidijs ac laqueis actutum eripe. Attamen, quæ foeda est nostri nobiscum pugna, tentatoris in nosmetipsos partes agimus; exercemus in nosmetipsi, ut præclare Gregorius Magnus loquitur, præcipuum ac fatale illius ministerium. Quid est fictè ac simulatè agere cum Deo, quid est eidem insultare, si hoc non est? en, christiani Auditores, si nite enim moralem hanc doctrinam aptare me vobis præcipuè, en quod excusationem nunquam habeat apud Deum. Cum flagitia vobis vestra exprobrantur, excusatis conditionis vestræ sortem; contenditis, Aulam, in qua vivendum vobis est, omnibus tentationum procellis obnoxiam regionem esse, tentationum, inquam, quæ nec vitari, nec
viri.

vinci ullâ ratione queant. Ita loqui soletis. Ita rejicitis in causas extraneas, quod vobis ipsis est tribuendum. Sed purgandus semel est Deus eâ in re, quæ tantopere ad ejus providentiam attinet. Vanum hunc prætextum convellendo, cogendi estis consuetum sermonem retexere, animique tandem vestri recognoscere pravitatem. Est Aula, fateor, tentationum sedes; tentationum, quæ caveri vix possint, tentationum, quibus vel fortissimi quique succumbant. Sed quibus? ijs videlicet, qui eò non sunt à Deo vocati; qui ibi ambitiosè nituntur ad altiora; qui eò per cuniculos clandestinasque molitiones sese inferunt: qui id spectant unum, ut terrestrem aliquam fortunam adipiscantur: qui in eâ hærent contra officij, contra professionis, contra conscientia leges. Est ijs Aula tentationum sedes, de quibus quaritur, quid ibi agant rerum; cur ibi commorentur; de quibus dicitur, hîc sunt, cum istic esse oporteat. Uno verbo, est ijs Aula tentationum sedes, quos eò Dei *spiritus non duxit*. An *Matth. 6.* ea est ratio vestra? an ex eorum estis numero? in Aula, fateor, penè necesse est ut pereatis. Est illa rapidus torrens qui vos auferet; quî enim illi obstitatis absente à vobis Deo? at estis in Aula divina providentia ductu ac vocatu? tenetis ibi generis vestri gradum? receptum ibi munus persolvitis? eò ventitatis à Principe delecti? vos causa

N s

ibi

ibi aliqua detinet, eaque necessaria? non jam tentationis genus est ullum quod vinci à vobis non possit. Fide enim constat, non parata solum vobis à Deo auxilia ad eas superandas, sed & hæc eadem gratiarum auxilia parata vobis à Deo, ejus esse naturæ, ut vos in Aula etiam ipsâ ad christianam sanctimoniam promovere valeant. Igitur, si vos perire contigerit, Aulicas non debetis tentationes accusare; sed vosmetipsos, sed ignaviam & infidelitatem vestram, quando & id admonent disertis verbis sacræ literæ: *perditio tua, Israël*. Et verò nonne media in Aula, tentationibus nequicquam obstantibus, excellentissimæ semper eluxere virtutes? nonne victoriæ relatæ ibi sunt gloriosissimæ? quot ibidem ad virtutem instituti mortales? quot & hodie institui possint? in muneribus non laboriosis minus quàm splendidis, obsideri continuo hominibus avidis, relictis, pravâ semper aliquâ cupiditate concitatis; dies noctesque aliorum controversias dirimere; omnium querimonijs patientes aures admovere; mandare; consultare; deliberare; publica negotia gerere; hæc & alia multa, Dei causâ, ex Dei suscepta voluntate, non satis sint ad vitæ sanctimoniam maximè insignem adipiscendam? sed qui sit mali hujus plerumque fons, cognoscite. Nimirum in Aula, ubi vos detinet officij religio, sæpe procurritis ultra
offi.

Ose. 13.

officij fines. Et verò an in officijs ponitis
 tot animi vestri contentiones, tot coitiones
 ac scœdera clandestina, in quæ vos immitti-
 tis; tot consilia, quæ cogitatione informatis?
 tot agritudines quibus vosmetipsi confici-
 tis? tot discordias ac lites, quas in vos concitatis?
 tot animi motus, queis vosmet absumitis?
 tot curiosa & inania, quibus vos pascitis?
 tot negotia, in quæ vos ingeritis? tot
 oblectamenta, quæ conquiritis? addamus
 & quiddam magis proprium ac peculiare, &
 eo in argumento aliquantis per commoremur.
 In officijs numeratis hanc & illam
 conjunctionem, cujus vinculum est sola cupiditas
 à vobis utique frangenda? versari
 assiduè cum eâ personâ, à qua, cum animus
 eò & naturæ ferat propensio, vobis utique
 sit discedendum. At nequeo. Ne quis? ego
 verò sic statuo, quisquis ita loquitur, (absit
 verbo invidia) *spiritui sancto* mentiri, & cœlesti
 gratiæ contumeliam facere. Vultis à
 me convinci, & ita convinci, nihil ut pateat
 superesse, quod licentia & impietas opponat.
 Non id ago, christiani Auditores, pudorem
 vobis ut imponam, sed ut fratres, quorum
 salus mihi vitâ meâ antiquior esse debet,
 fraternè doceam. *Non ut confundam vos.*
 Favet temporis opportunitas, & animi
 vestri præsens affectio: certum est illâ,
 Deo ad id ipsum incitante, abuti. Argumentum
 ea suppediat vividum, sorte, vobis in-

Act. 5.

1. Cor. 4.

ex-

expectatum, & quod satis sit ad damnationem vestram, si causam ex eo non arripitis in salutis semitam redeundi. Attendite, & in vos metipsi sedete iudices.

Sunt inter vos, atque utinam non major sit eorum numerus, sunt inter vos hoc ipso tempore, certis quibusdam vitiis ac peccatis ita dediti, ut desperent vincula, quibus tenentur, posse unquam abrumpi. Qui nunc petat, ut, salutis æternæ studio, discedant ab hac & illa persona, petatis, si iis fides, quod fieri nulla ratione possit. At divortium illud erit ne supra vires & potestatem vestram, cum primùm ad arma vocabunt iussa Principis, cuius obedire & parere voluntati, honoris omnes loco ponimus. Testor illos ipsos. Estne vel unus in iis, qui ut fidem præstet & obsequium suum, non jam sit ad proficiscendum paratus, & ad id quod amat deserendum? ad primos belli rumores pro se quisque dat militia nomen, ac profectionem adornat. Nulla vincula tam arcta, quæ eum teneant; nulla seunctio, quam sibi facile non imperet, cuius tædia certum illi non sit tollerare. Istuc si revocem in dubium, offendam vos utique, & cum ponitur à me pro certo, commendari vos creditis, & habetis gratiam, Non confero jam quæ à vobis mundana lex exigit, cum iis quæ præcipit lex divina. Scio, cum mundanæ
legi

legi obedientes eritis, amorem illum non
ejiciendum imo pectore, quem Deo tamen
dari oporteat. Et sanè quidem æquum est,
Deum discerni à terrestribus dynastis : plus
illi, quàm his tribui. Hoc unum inde
colligo, Deo vos injuriam facere, cùm si-
tum dicitis in vobis non esse, ut illius con-
suetudine careatis, quæ est vobis certa fla-
gitii causa; ut saltem ad tempus, & vos
ipso periclitandi gratiâ, damnosum fugia-
tis conspectum. Etenim an vos illa mora-
bitur, cùm vocabit ad semilitatis gloria?
qua celeritate concurretis, imò advolabitis
ad primum, qui & honori habebitur, Prin-
cipis nutum? an vita dignus judicetur, quis-
quis hæsitet parumper? an prodire dein-
ceps audeat in publicam mundi lucem? non
ille ludus fiat & fabula? fateamur quod res
est, Auditores christiani, nimis homines
imminuere divina jura, imò nimis abiecere.
Est hominibus obsequendum? impe-
dimenta nulla sunt, quæ non superentur :
officia nulla quæ non deserantur; atque id
merito, quoniam ita fieri vult lex divina.
At, si Dei ipsius agitur gloria, nihil non
obstaculo est; nullæ non occurrunt difficul-
tates, nec satis est ad eas superandas animi.
Vel ii ipsi, ad quos attinet obsistere huic
malo, quantumvis divinæ gloriæ studio
flagrent, vanis coloribus fucum sibi fieri
patiuntur, imò in iis inveniendis ingeniosi
sunt,

sunt, quo doctrinae suae rigorem temperant. Auditur ab iis homo mundanus; probantur ejus rationes: laudantur: indulgentur: comperendinatur. Occasio, quamquam proxima: non jam ei voluntaria esse dicitur, cum eam omittere non potest saluam existimatione sua. Quin & eo iudice, quantumlibet corrupto, decernitur, num re ipsa veniat in discrimen existimationis, atque ita veniat, ut hominis existimatione Dei gloria praeponderetur. Pronunciatur fas ei esse commorari eam in occasione, aut cogi non posse, dimittere illam, si fieri id non potest honeste; res permittitur ejusdem arbitrio, aut potius cupiditati, & vitioso ipsius amori. Ea cuncta conquiruntur argumenta, quae favere ei quodammodo possunt; ne videlicet absterreatur. Quid multa? hominis errori datur auctoritas: aliter libido: in aeternam utriusque perniciem consilium vertit. Eo enim semper redeo quod primo loco proposui: frustra sperare nos gratiam necessariam ad pugnandum & obsistendum tentationi, cum voluntaria illa est, & est situm in nobis ut fugiamus. Quin & frustra etiam detur gratia illa necessaria ad pugnandum in tentationibus necessariis, ni parati re ipsa simus ad pugnam ineundam. Quo autem modo? eo maxime quo Christus, voluntaria videret carnalis castigatione.

UT rectè intelligatur quod secundo loco proposui, ponendum adhuc insigne illud principium, in quo humanæ prædestinationis mysterium omne quodammodo vertitur, & concionis hujus initio jam evoluti magnâ ex parte; at multò dignius cogitatum videatur & expressum validius his Cypriani verbis: *ordine suo, non nostro arbitrio, virtus spiritus sancti ministratur.* Sensus est, auxilia gratiæ cælestis, non ex electione nostrâ, multò minus ex arbitrio & voluntatis inclinatione pendere; sed dari certo ordine præstituto divinitus, ex quo nisi temperentur, inutilia sint illa profus necesse est.

Eo ex principio tria colligimus fusa penè infinite in mórâli doctrinâ, ex quibus ad vitæ nostræ rationem accommodatis, conflatur & efficitur æquabile illud officiorum temperamentum, quæ nobis observanda sunt, si divinis consiliis respondere volumus, & salutem nostram prospicere.

Prima conclusio. In tentationibus & periculis quibus nos objicit fors hominis calamitosa, objicit, inquam, invitos ac necessariò Deus, cujus fidelitas nunquam desideratur, paratus semper est ad nos auxilio gratiæ suæ juvandos: at vult eâ nos uti, & pro ratione statûs illius, ad quem vocavit, & pro ratione finis illius, ad quem eadem est nobis gratia concessa. Id enim

enim.

enim propriè Cyprianus significat. *Ordine suo non nostro arbitrio.* Scitis autem, Auditores, nos, ut christianos, sanctam, sub Christo duce, militiam profiteri, nec esse quemquam ex nobis, qui hujus veluti characterem non præferat. Ex quo consequens est, vitam nostram omnem, quemadmodum sacræ litteræ significant, militiæ genus quoddam esse oportere. Pugnandum spiritui cum carne, rationi cum pravis cupiditatibus, fidei cum sensibus, interiori homini cum exteriori, nobis denique nobiscum ipsis. Ac si aspiramus ad veteram christianorum gloriam, quæ in solidis est posita virtutibus, videtur Paulus magister ille insignis, ad eas nobis tradendas submissus à Deo, alias nullas agnoscere quàm veluti militares. Metaphoram enim adhibens, quam revereri nos oportet, quando auctorem habet Deum ipsum, vult fidem in clypeum, justitiam in lorica, spem in galeam nobis cedere, sexcentis epistolarum locis admonens, arma illa spiritualia nobis induenda. *Induite vos armaturam Dei.* His utendum nobis esse; quod ni fiat, bona illa omnia, quæ aut possidemus, aut possidere nobis videmur, nihil esse aliud, quàm mendax boni simulachrum. En status noster. Quid agit Deus? gratiarum auxilia nobis præparat ad statum illum accommodata. Gerendum nobis est bellum difficile, periculosum;

Ephes. 6.

sum; non dat auxilia pacifica, ut olim Adamo; neque enim illa nobis convenient; sed auxilia ad certandum, ad tuendum, ad oppugnandum, ad resistendum necessaria; quoniam hæc sola nobis congruunt. Sunt tentationes velut assultus & impetus quidam demonis; dantur ad eos repellendos illa gratiarum præsidia. Igitur qui gratiâ caelesti confidens, paratus non est ad resistendum, ad certandum, seipsum obliviscitur, gratiæ genus sibi promittit commentitium & inane: omnibus Dei consiliis obnititur. Is est tamen admodum vulgaris error, atque utinam non noster. Gratiarum volumus auxilia, quæ nos in periculis omnibus tutos præstent, sed nullo labore parta. Gratiarum auxilia, quibus non interpellatur vitæ mollis & otiosæ dulcedo; cum Deus ea esse velit, quæ nos impellant ad agendum, quæ laboriosæ & assiduæ exercitationi nos addicant. *Ordine suo, non nostro arbitrio, virtus spiritus sancti ministratur.* Vitæ mollioris otium quaritur. Hoc sibi vel pietate in mediâ, tot homines pii ac religiosi proponunt; eò contentis studiis feruntur, amore sui ipsorum vitioso fucum ipsis faciente. Atqui ego, inquit Christus, vitam illam umbratilem, delictam & actionis expertem non agnosco; cum nihil doctrinæ sit meæ magis contrarium, & iis solis, qui vim inferunt sibi ipsi,

R.P. Bourd. Quadrages.

O

Re-

Regnum cæleste promiserim. Eo enim consilio pugnam ipse, ut dux & antesignanus vester, non subterfugi; ac pro pace bellum intuli in orbem terrarum. *Non veni pacem mittere sed gladium.* Quod argumento est, eoque aperto, in discipulis suis nolle nisi magnanimos, indefessos, ad victorias cumulandas instructos & expeditos. Quiescitur in cælo: certatur in terris. *Non veni pacem mittere sed gladium.*

Marc. 16.

Altera conclusio. Prima disciplina militaris lex jubet, opes hostis debilitari ac frangi. Si enim patcis, si indulges, si non tractas hostiliter, tibi ipse certam perniciem & exitium moliris. Quis est autem hostis, inquam, potentissimus, quem gratia debellandum habeat in nobis? caro videlicet nostra, fateamur illud necesse est, ni cæcare nosmetipsi volumus; caro illa peccatrix, quæ nihil præter prava desideria concipit; caro illa, concupiscentiæ semper ancillans; caro illa, in divinam legem semper contumax. En, Apostolo Jacobo auctore, maximè formidandus hostis, & à quo frequentius impellimur ad peccandum. *Unusquisque tentatur à concupiscentiâ suâ.* Eò magis metuendus hostis, quòd nobis magis intimus, & est aliqua pars nostri, eò magis metuendus hostis, quòd est insitus à naturâ illius amor. Eò magis invictus hostis, quòd nos non adoritur nisi blan-

Jacob. 1.

blandiendo. Hic ille est, inquit Chri-
stostomus, subjiciendus, domandus hostis,
Quâ autem viâ! voluntario corporis crucia-
tu, si gratiam volumus de tentatore trium-
phare. Aio enim, christianum hominem,
qui vexationis hujus spontaneæ usum nul-
lum habet, qui carnem curat molliter, qui
voluptate, qui cunctis vitæ commodis il-
lam afficit; qui cum eâ semper conspirans,
indulget illi ac fovet in omnibus, fidensque
gratiâ cælesti, animum inducit, sufficere
illam ad salutem; ignorare eam profectò,
nec primis Religionis, quam profiteretur,
rudimentis esse imbutum. Quid ita? quo-
niâ prima, Bernardo iudice, gratiâ cæ-
lestis actio, qua firmari christianus debet,
& salus ejus in tuto poni, sita est in eo, ut
concupiscentiam extinguat, carnem mace-
rando. Longè tamen hac doctrinâ discre-
pat ratio tua, christiane mollis, & in sen-
sus imos demerse. Vires addis illi & robur,
ne dum debilitas ac frangis: auxiliaris illi,
ne dum reseccas, queis præpollet. Quid
multa? cum adjuvanda sit gratia adversus
tentationis illecebras, tentationem adju-
vas contra gratiâ ipsam; hanc per illam
evertis. Igitur nihil est quod speres, fore
ut gratiâ superior evadat; nisi si duo postu-
les, quæ pugnant inter se; ut gratia &
concupiscentia simul in te dominantur.
Aut, ut Deus, singulari miraculo, gratia-
rum

rum suppeditet auxilia, queis, carne non subacta, spiritus vincat. Atenim semper meminisse vos oportet, non hominis arbitrio & voluntate, caelestia dona dispensari, sed ex sapienti & certâ supremi Numinis dispensatione. *Ordine suo, non nostro arbitrio, virtus Spiritus sancti ministratur.*

Et verò qua ratione sancti omnes tentationibus obtêre? quæ stratagemata, quæ artes adhibuere? voluntariam carnis afflictationem. An non eâ mente sanctissimus propheta cilicium horrens induebat, cum inter aulicas delicias, regalémque pompam, profanæ cogitationes obstreperent, & invitum traherent ad prava. *Ego autem cum mihi molesti essent induebar cilicio.* Non eam in rem Paulus Apostolus durum exercebat imperium in corpus, assiduæque subiciebat servituti? *castigo corpus meum & in servitutem redigo.* Quid? num & alia apud nos, quàm apud Apostolum caelestis gratiæ forma? inest ne nobis promprior quàm Davidi spiritus, aut rationi magis obediens caro? aliæ nobis tenduntur insidiæ? aliæ nobis ineunda certamina; aut sumus fortiores toreremorum cultoribus, Deo singulariter dilectis? nemo in iis unus, qui, semota carnis maceratione, gratiæ robore confiderit. Sejuncta tamen carnis afflictatione, quid dico? dum vitam exigimus jucundam, facilem, commodam, imò

Psal. 34.

1. Cor. 9.

imò voluptariam ac mollem, nihil non
audemus sperare nobis atque spondere?
non putat Hieronymus, infinitâ meritorum
congerie gravis, esse se resistendo, in Deo
corpus mactet; nos confidimus futurum,
ut cunctis mundi illecebris, violentissimis-
que dæmonis contatibus obsistamus, cor-
poribus nostris vitioso nostri ipsorum amori
penitus mancipati. Hilariones & Anto-
nii, viri illi planè caelestes, au velut ter-
restes Angeli, vigiliis, inediâ, cæteris-
que austerioris disciplinæ laboribus confici-
unt se generosè: quamobrem? quoniam
artem aliam non norunt, qua foedæ restin-
guantur cupiditatis ignes, & nefaria ejus te-
la repellantur; nos confidimus fore, ut il-
lam prorsus extinguamus, ea cuncta supe-
ditando, quæ ad eam retinendam vel ma-
ximè conducunt. Joannes Baptista, in
ipso penè conceptu, sanctitate donatus,
qui & meritò dixerit secum velut natam
gratiam esse, eadem non uiritur, nisi quan-
tùm eam, aut potius, quantùm per eam,
& cum eâ se exercet in perfectissimæ abne-
gationis operibus; nos in peccato con-
cepti, peccatis obruti, gratiæ caelestis
præsidio, victorias nullâ pugnâ partas,
pugnas citra vim ullam, sanctitatem, citra
pœnitentiam ullam, aut pœnitentiam ci-
tra ullam corporis afflictionem nobis spon-
demus. Verum enimvero, concludit Hie-
rony-

ronymus, si res ita se habeat, non vita modò sanctissimi præcursoris, sed & eorum omnium qui ejus vestigiis inlitère, risu potius, quàm admiratione præconisque nostris sit digna. *Si ita esset, an non videnda potius, quam prædicanda esset vita Joannis!*

*Rom. 8.
1. Cor. 4.*

Ita ratiocinabantur Patres illi vetustissimi, quos Deus in salutis semitâ duces nobis esse voluit. Mirum igitur videri non debet, christianos, *secundùm carnem*, ut Apostolus Paulus loquitur, *ambulantes*, crucis Christi, & ejusdem *mortificationis* inimicos, ingruente tentatione, animo esse tam debili. Ne quærite, cur obstant illi tam rarò: cur tam sæpe succumbant; cur tam difficilè resurgant post lapsum. Sunt hæc utique tribuenda delicatiori eorum & molliori vitæ rationi. Ac si videas homines corporis sui amantes plus æquo, nec obsequi tamen pravis concupiscentiæ motibus. inter maxima gratiæ miracula istuc merito numerare licet. Nusquam mihi persuasero, ajebat Tertullianus christianos alloquens sæviente Tyrannide, nusquam mihi persuasero, carnem in voluptatis altam sinu, eam esse, ut cum cruciatibus, atque adeò cum ipsâ nece, congregi possit atque luctari. Quantumcumque ardorem & impetum in Dei causâ, suæque fide tuendâ christianus præferat, semper diffidam, aut potius desperabo fieri posse, ut exquisitis

simas epularum delicias, ut vestium molli-
tiam, ut pedestris & equestris comitatus
fastum, cum carcerum pœdore, cum rota-
rum & equuleorum tormentis unquam
commuter. Athletam oportet, ut pugna sit
idoneus, ad palæstræ disciplinam se exercu-
erit longa voluptatum, quæ sensus titillant,
abdicione, constantique durissimorum la-
borum patientia. His enim vires parantur.
Haud aliter christianus, venturus in arenam
illam, in quam sua illum vocat Religio,
seipsum prius periclitari ac probare debuit
dura corporis vexatione, quæ illum para-
verit ad quælibet, idque animo imperterritò,
perpetienda. Quod autem Tertullianus ait
de persecutionibus, quæ fuere velut pub-
licæ & exteriores Ecclesiæ tentationes, me-
rito jure de interioribus christiani cujus-
que, privatisque, tentationibus di-
xero. Debent illa superari gratiæ cælestis
auxilio. At frustra confidimus, gratiæ
quantumvis potentis adminiculo superandas
illas esse, ni carnem, quod fons & princi-
pium illarum est, domitam habeamus; &
ea de re quisquis judicat secus, in errore
versatur & aberrat. At, in quo sita est il-
la carnis maceratio? ad quid illa ex munda-
norum hominum usu revocatur? hæc quar-
ta est & postrema conclusio. Ne postu-
letis ah! christiani Auditores, vobis ut o-
stendam in quo apud mundanos homines

Galat. s.]

consistat virtutis hujus exercitatio, cum vix nota sit illis, cum despiciatui habeatur, cum ab ea nemo eorum non adhorreat. Verum quamcunque illius speciem sibi illi fingant, manebit semper oraculum illud Apostoli, *qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitis & concupiscentiis.* Ut ut erit ea de re eorum sententia; manebit semper, conditionem esse nullam, in qua necessaria non sit illa carnis crucifixio, quoniam nullà est non proposita tentationi. Quantumvis refugiant illi ab eo fatendo, ex sola flagitiorum experientia, agnoscant necesse est vel ingratis, Dynastas, Principes, divites, ea carnis mortificatione magis indigere, quoniam tentationum procellis, isque violentissimis, nulli sunt magis obnoxii. Quæcumque tandem eorum mentes occupaverit opinio, certè confitebuntur, quò quis tentationi magis expositus est, eò magis ea mortificationis lege teneri. Si essemus Religione præditi, quam postulat à nobis Christus, regulæ illæ, quæ in Evangelio continentur, satis superque, quamquam generales, officii nos nostri commonesacerent. At quoniam pravus nostri ipsorum amor dominatur in nobis, & quæ summa est nostra in nos indulgentia, vix unquam adducimur, levissimam ut pœnam ipsi nobis injungamus. Quid agit Ecclesia? mandatum illud generale privato definit ac
restrin-

restringit, hoc est, quadragesimæ jejunio; hinc nostram imbecillitatem, inde nostram necessitatem attendens; veteres Patriarchas, sed multò magis exemplum Christi sequuta; utens concessa sibi à Deo potestate, leges ad filiorum suorum institutionem condendi; confidens, sit tanto tenemur carnem nostram macerandi studio, quantum satis est ad vincendam tentationem, non modò nihil præceptum illud nimis rigidi habiturum, sed & ultra præscriptos ab eo fines progressuros nos esse; quoniam infinitis in locis experiemur, ad appetitionum nostrarum extinguendum ignem satis illud non esse. In sacro illo jejunio instituendo, hoc spectavit Ecclesia. Quid autem postmodum contigit? malum invecum est nunquam satis deplorandum, quando tot mortalibus præbet occasionem peccandi. Cùm salutaris illo instituto dominatum in nos suum dæmon & caro debilitari sentirent, illud ut abolerent, vim omnem adhibuere. Mandatum hoc apertè opugnarunt hæretici. Ab aliis jus, factum ab aliis est in controversiam vocatum. Contenderunt illi, legem ejusmodi cum nobis imposuit, legitimæ potestatis fines egressam Ecclesiam esse; quasi ei Christus auctoritatis illam suæ hæredem ac depositariam instituens, non dixerit *quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis.* Agnovere hi potestatem

Matt. 18.
19.

tem Ecclesiæ, sed negarunt præfactè, latam unquam ab eâ legem, & illâ nos astringisse; quasi non aperta sit traditio, & ante secula duodecim non sit eum in modum loquutus Augustinus, *in aliis temporibus jejunare consilium est, in quadragesimâ, jejunare præceptum.* Quot etiam Catholici impii, & planè Religionis inanes, infurrescere in tam utilem, tamque firmo fundamento nixam praxim, non jus, non factum disceptando, sed utrumque contemnendo, præceptum ipsum constanter, & impunitate offensionis & scandali plenissimâ, violando, non colore, non velo ullo inobedientiam illam suam obtegentes; quid dico, & an sunt pro Catholicis agnoscendi? an sunt honestandi titulo, quem inhonestant, quo se indignos reddunt, cùm jubeat Christus, inter Ethnicos, inter extraneos ac profanos homines eos habere. *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.*

Matth. 18.

Denique in paucis his fidelibus, qui Ecclesiam observant, & videntur scitis & decretis ipsius subjecti, quot solenne illud præceptum attentare audent, & quibus modis? falsis interpretamentis, quæ favent vitiosæ ac corruptæ naturæ. Fictis causis, à necessitate, si Deo placet, petitis, quas & mollities sola suggerit. Vanis immunitatibus, quas, aut impetrant, aut largiuntur

giuntur sibi metipsi. Vanas dixi immunitates, atque ut intelligatis quam verè, tria mala, queis infici solent, dum ea monstro, notare vos velim. Ac primùm videntur immunitates illæ certis conditionibus, non personis ipsis vulgò attribui; quod argumento est, eoque apertissimo, necessitati eas non dari. Et verò nonne mirum est, statim ut quis, aspirante votis fortunâ, statim est adeptus amplum & honestum, nullâ jam, si ipsum audias, jejuniij lege teneri. Abundare ex eo excusationibus, quæ eum molesto levant onere; ex eo deficere vires, nec per corporis constitutionem, nec per valetudinem licere jam quod factum ab eo est, & faceret in mediocri fortuna, intra claustra monastica, aut vitæ rationem amplexus ad Evangelicas leges magis exactam. Deinde qui se jejuniij lege magis immunes putant, ijs ipsis multò facilior est ejusdem observatio: divites illos dico, qui circumfluunt & abundant rerum omnium copia; quibus ad vitæ commoditatem ac jucunditatem nihil deficit. Amplius dico, atque hoc tertium est ex notandis. Qui fictam imbecillitatem magis excusant, majorem sibi vim ipsos inferre necesse est, ad jejunii legem servandam, quoniam majores inedia fructus capere ij possunt. Quoniam enim sunt hi vulgò? homines sceleribus non solùm obruti, ob quæ pœnas habent Deo dependendas, sed & lon-

lon-

longa peccandi consuetudine constricti, atque adeò iterandis lapsibus, à quibus cavendum est in posterum, magis pròni. Homines mundo impensius addicti, infinitis negotiis, per vitæ conditionem, impliciti; quorum oculis objiciuntur innumeræ res, quæ sunt peccati totidem illis invitamenta. Homines palatini, quos Aulæ strepitus, varique motus, quos mores & placita, quos clandestinæ artes & curæ, quos mollitia, quos voluptates ejusdem ac pompæ nobilitas in maximè periculosas occasiones immittunt. Fœminæ juniores, tot vesanis circumfessæ amatoribus, qui eis adulantur, qui laudes, ac penè divinum cultum tribuunt, qui sermones, qui blanditias adhibent, qui assiduè cum iis versantur, hoc est, qui earundem pudicitiam attentant, qui fatales nectunt laqueos, queis improvidæ mentes capi se atque irretiri facillè nimis permittunt. Hi, inquam, omnes peculiari ac propria jejunii lege tenentur, nec sunt tamen, qui se ea magis immunes existiment. Jejunium amandant ad septa monachorum. At enim si apud monachos jejunii lex magis viget, non est iis utique magis necessaria. Quamobrem? quoniam aliunde secessus, & quotidiana vitæ religiosæ exercitia, tutos magis à periculis eos præstant.

Ah! memineritis, christiani Auditores, tentationem nunquam à vobis superandam, quan-

quandiu carni obsequentes eritis, nec comprimetis inordinatos ejus motus & appetitus. Memineritis, in divina lege nullum à Deo poni conditionum aut ordinum discrimen: aut, si ponitur, non vestrum, aut status vestri respectu, ad laxandam, sed ad restringendam potius legem, discrimen poni. Memineritis, vos eodem, quo reliqui, baptismo tinctos esse; ac, quò vos altius fortuna supra mortales ceteros evexit, eò plures vobis hostes superandos; eò scopulos plures vitandos; proindeque, quo locupletiores estis, & excelsiore positi loco, eò magis animæ vestrae vobis metuendum, ac connitendum, ut sit illa in tuto. Præter jejunium & pœnitentiam, Dei verbum & opera pia eam in rem conferte. Dei verbum, quando divinam hanc sementem, unde lux & vires à vobis petendæ, spargunt hac sacra tempestate Christi ministri majore studio. Opera pia, quoniam adest tempus, quo fervorem Ecclesia suam intendit, aut potius in eam incumbit curam, ut fidelium fervorem omnem exsuscitet. His fidei armis instructi, vivetis salutis securi; frustra que obnitente, quantumvis dolosa ac subtili tentatione, frustra recurrente sæpius tentationis molestia, vim & violentiam suam omnem damone frustra adhibente, tenebitis Domini vias, quæ & caelestem ad gloriam vobis aditum tandem apertient. Amen.

IN